

Úřad pro ochranu osobních údajů

Pplk. Sochora 27, 170 00 Praha 7, Tel.: 234 665 111, Fax: 234 665 444; e-mail: posta@uoou.cz

STANOVISKO č. 1/2013

leden 2013

Zpracování osobních údajů prostřednictvím záznamu z kamer, kterými jsou vybavena bezpilotní letadla

Úvod

Prostřednictvím kamerových zařízení umístěných na bezpilotních letadlech je možné systematicky zachycovat a dále zpracovávat záběry identifikovaných nebo identifikovatelných fyzických osob, a to včetně ryze soukromého prostředí, ve kterém se tyto osoby pohybují nebo které obývají (zahrady, byty apod.). Lze tak poměrně jednoduchou cestou získat osobní údaje i z prostředí, které by jinak bylo velmi obtížně dostupné. Jelikož užití předmětné technologie v žádném případě neposkytuje důvod k vyloučení aplikace zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o ochraně osobních údajů“), bude nutné při shromažďování a zpracování osobních údajů prostřednictvím bezpilotních letadel vybavených kamerovým zařízením plnit i povinnosti tímto zákonem uložené.

Zároveň však bude nutné respektovat i rámec aplikovatelnosti zákona o ochraně osobních údajů. Je evidentní, že zákon o ochraně osobních údajů nebude aplikovatelný, pokud nedojde k cílenému pořizování záběrů identifikovaných nebo identifikovatelných fyzických osob a bude se jednat například o sledování krajiny, zemědělských nebo průmyslových prostor nebo pohybu zvíře (§ 3 odst. 4 zákona o ochraně osobních údajů). Zákon o ochraně osobních údajů se nepoužije také v případě, že kamery budou pouze přenášet záběry identifikovaných nebo identifikovatelných fyzických osob, aniž by došlo k pořizování záznamu. Stejně tak bude třeba respektovat výjimky vymezené v ustanovení § 3 odst. 3 zákona o ochraně osobních údajů týkající se zpracování osobních údajů výlučně pro osobní potřebu fyzické osoby. V případě neaplikovatelnosti zákona o ochraně osobních údajů se poté primárně uplatní jiná právní regulace, která však není předmětem tohoto stanoviska. Jedná se především o § 11 a následující zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, upravující ochranu osobnosti (respektive § 84 a následující zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník).

Základní pravidla

Provozovatel bezpilotního letadla vybaveného kamerovým zařízením se záznamem bude pro případ pořizování záběrů identifikovaných nebo identifikovatelných fyzických osob za účelem jejich využití k identifikaci konkrétních osob¹ v pozici správce osobních údajů [§ 4 písm. j) zákona o ochraně osobních údajů], případně zpracovatele osobních údajů [§ 4 písm. k) zákona o ochraně osobních údajů], a to bez ohledu na to, zda jím provozované bezpilotní letadlo podléhá ustanovením zákona č. 49/1997 Sb., o civilním letectví, či nikoli.

Provozovatel bezpilotního letadla v postavení správce nebo zpracovatele osobních údajů musí proto respektovat následující základní pravidla.

¹ Blíže viz stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 1/2006.

Především, v souladu s § 10 zákona o ochraně osobních údajů, nesmí pořizovat záběry ryze soukromých aktivit (zejména v rámci obydlí a přilehlých prostor) a záběry, jimiž by primárně byla snižována lidská důstojnost.

Dále musí pořizování záběrů opřít alespoň o jeden z právních titulů podle zákona o ochraně osobních údajů (viz § 5 odst. 2), kterými mohou být především:

- souhlas subjektu údajů;
- plnění úkolů uložených zákonem;
- ochrana práv správce nebo jiných osob;
- ochrana životních zájmů subjektu údajů.

V případě, že právním titulem pro takovéto zpracování osobních údajů má být souhlas subjektu údajů, tento musí být získán předem, a dále bude nutné dbát též na splnění ostatních podmínek stanovených § 4 písm. n), § 5 odst. 4 a případně i § 9 písm. a) zákona o ochraně osobních údajů.² Eventuální záběry anebo jejich části obsahující osobní údaje pořízené nad rámec souhlasu (tedy zejména pokud by záběry zachycovaly i osoby, které souhlas neudělily) bude nutné bez zbytečného odkladu po pořízení likvidovat. Plnění povinnosti informovat subjekt údajů v souladu s § 11 zákona o ochraně osobních údajů lze v tomto případě spojit se získáním souhlasu.

Bezpilotní letadlo vybavené kamerovým zařízením se záznamem lze dále použít, pokud je to v souladu se zvláštním zákonem. V tomto případě bude nutné striktně respektovat zvláštní právní úpravu, například zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, zejména § 62 uvedeného zákona, který umožňuje policii, je-li to nezbytné pro plnění jejích úkolů, pořizovat zvukové, obrazové nebo jiné záznamy osob a věcí nacházejících se na místech veřejně přístupných a zvukové, obrazové nebo jiné záznamy o průběhu úkonu.

Pro případ, že se jedná o zpracování osobních údajů pro účely ochrany práv správce nebo dalších osob [§ 5 odst. 2 písm. e) zákona o ochraně osobních údajů], musí správce nebo zpracovatel zajistit, aby byly shromažďovány pouze osobní údaje nezbytné pro ochranu konkrétních práv a současně bylo respektováno soukromí sledovaných osob. V zásadě tak lze připustit monitorování na veřejných prostorech, kterými je nutno rozumět prostory sloužící obecnému užívání, tedy fyzicky přístupné každému bez omezení (viz též § 34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích). Zpřístupnění prostoru je tudíž nutné v uvedených souvislostech vnímat dvojrozměrně, jako zpřístupnění horizontální. Veřejným prostorem tak bude plocha náměstí naznačeným způsobem přístupná každému a nikoli soukromá zahrada vizuálně dostupná ze vzdušného prostoru. Dále je možno s využitím právního titulu podle § 5 odst. 2 písm. e) zákona o ochraně osobních údajů takto pořizovat záznam za účelem ochrany vlastního majetku (například rozsáhlá pole nebo povrchový důl apod.). Ihned po pořízení záběrů bude třeba zjistit, zda všechny snímky obsahující osobní údaje slouží stanovenému účelu korespondujícímu s konkrétní potřebou chránit relevantní práva nebo zájmy a nadbytečné snímky (nebo jejich části) likvidovat. O tomto zpracování také bude nezbytné dotčený subjekt údajů informovat (§ 11 odst. 5 zákona o ochraně osobních údajů).

Bezpilotní letadlo vybavené kamerovým zařízením se záznamem lze také použít, je-li to nezbytné pro ochranu životních zájmů subjektu údajů [§ 5 odst. 2 písm. c) a § 9 písm. b) zákona o ochraně osobních údajů]. Jedná se ovšem o velmi výjimečné situace; například by bylo legální pořizování záběrů včetně záznamu zraněných osob na odlehlém místě za účelem organizace záchranných opatření.

Ve všech výše uvedených případech musí správce, případně zpracovatel, standardním způsobem zajistit i plnění všech dalších povinností uložených zákonem o ochraně osobních údajů. Jedná se zejména o povinnosti při zabezpečení osobních údajů podle § 13 zákona o ochraně osobních údajů. Lze také zdůraznit povinnost správce splnit registrační povinnost

² Blíže viz stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 2/2008.

podle § 16 a následující zákona o ochraně osobních údajů, nebude-li se na zpracování vztahovat některá z výjimek podle § 18 odst. 1 zákona o ochraně osobních údajů.

Subjekt údajů (monitorovaná osoba) může, pokud se domnívá, že byla porušena jeho práva, požádat podle § 21 zákona o ochraně osobních údajů správce nebo zpracovatele o vysvětlení anebo o odstranění závadného stavu, případně se obrátit na Úřad pro ochranu osobních údajů. K tomu, aby dokázal bezpilotní letadlo, respektive jeho provozovatele identifikovat, lze především doporučit, je-li to možné, zaznamenání poznávací značky stroje (§ 4 odst. 6 zákona č. 49/1997 Sb.).

Zároveň není vyloučeno, aby byl prostřednictvím zařízení na bezpilotním letadle spolu s obrazovým záznamem pořizován i zvukový záznam týkající se identifikovaných nebo identifikovatelných osob. Pro tento případ bude platit obdobně totéž, co se týká videozáznamu, přičemž pořizování zvukového záznamu významným způsobem zvyšuje míru zásahu do soukromí takto odposlouchávaných osob, což přípustnost takového zpracování ve většině případů vylučuje.

Závěr

Jsou-li prostřednictvím záznamu z kamer, kterými jsou vybavena bezpilotní letadla, cíleně zachycovány a dále zpracovávány záběry identifikovaných nebo identifikovatelných fyzických osob za účelem tyto osoby ztotožnit v souvislosti s určitým jednáním, podléhají uvedené aktivity ve výše popsaném rozsahu režimu zákona o ochraně osobních údajů. To platí bez ohledu na skutečnost, zda byly záběry fyzických osob pořízeny v soukromých prostorech anebo na veřejných prostranstvích.

Pokud by provozovatel bezpilotního letadla vybaveného kamerovým zařízením neplnil povinnosti uložené zákonem o ochraně osobních údajů, vystavil by se riziku postihů, zejména podle Hlavy VII zákona o ochraně osobních údajů (případně riziku občanskoprávních žalob na ochranu osobnosti). Každý provozovatel takového letadla by proto měl ihned po ukončení letu prověřit, zda pořízením záznamů nebyly příslušné povinnosti porušeny a eventuální nelegálně pořízené záběry zlikvidovat. To samozřejmě platí i v případě, že původním záměrem realizovaného monitorování nebylo zpracovávat osobní údaje, ale jednalo se například o již zmíněné sledování pohybu zvěře, nicméně pořízené záznamy zachytily identifikované nebo identifikovatelné fyzické osoby.